

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

PREA FERICITUL PĂRINTE PATRIARH IUSTIN

La a șaptezecă aniversare

Întîistătătorul Bisericii noastre la 70 de ani

La numai 46 de ani Prea Fericitul Părinte Iustin era înscăunat în fruntea Mitropoliei Ardealului. Zestrea sufletească cu care urca în scaunul de la Sibiu a făcut ca și acum, după 24 de ani de la acest eveniment, numele Prea Fericii Sale să se afle pe buzele credincioșilor din Ardeal, căci după cum spune un înțelept:

*Pentru un suflet mare
Valoarea nu așteaptă
Ca vîrsta s-o măsoare.*

Impunătoarea personalitate a actualului Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române s-a impus în fața opiniei publice ardelene ca personalitate de prim rang. Așa se explică faptul că și astăzi numele Prea Fericii Sale se rostește cu admirație.

Cele două decenii de arhipăstorie în Scaunul de la Suceava demonstrează că Mitropolitul Iustin al Moldovei rămîne cea mai mare figură de Ierarh al vremurilor noi, care a ocupat Scaunul vlădicesc al Moldovei. Această personalitate cu un îndelungat trecut de muncă și realizări, acest teolog de seamă, acest ierarh înțelept timp de 20 de ani a dat strălucire nu numai Mitropoliei Moldovei, ci întregii Biserici Ortodoxe Române, prin activitatea desfășurată atît în țară, cît și în afara granițelor ei.

Energia și voința, înțelepciunea și spiritul de dreptate ce caracterizează pe Întîistătătorul Bisericii Ortodoxe Române, valorificate la maximum, sînt aureola ce încoronează activitatea Prea Fericitului Părinte Iustin, căci ele izvorăsc din străfunduri de istorie, de la strămoșii noștri, sînt caracteristice neamului românesc și fac parte din însăși ființa poporului român, se identifică cu sufletul fiecărui fiu al acestui popor.

Aceste calități îmbinate armonios cu un suflet ales, cu un suflet mare,

(Continuare în pag. a 2-a)

† NICOLAE
Mitropolitul Ardealului

„Ca toți să fim una”

Dintotdeauna, și astăzi parcă mai mult decît oricînd, în activitatea Bisericilor locale, pe lângă preocuparea legată de asistența ce o acordă credincioșilor proprii, este de reținut marea grijă pentru dezvoltarea relațiilor externe. Temeiul îl constituie premiza, ridicată la rang de ideal suprem după împărțirile și despărțirile intervenite de-a lungul veacurilor, că unitatea creștină primordială trebuie recompusă, indiferent de greutatea pe care le comportă. E ceea ce se desprinde din istoria oricărei Biserici autentice, inclusiv a Bisericii Ortodoxe Române.

De cînd există, și începuturile i se confundă cu ale neamului nostru însuși, Biserica căreia aparținem a dovedit o neostoită vocație de înfrățire cu celelalte Biserici ortodoxe, cu toate Bisericile creștine, cu religiile luate în ansamblul lor. Nici odată Biserica Ortodoxă Română, indiferent de împrejurările prin care a trecut, nu și-a trădat misiunea ei de pace, bunăînțelegere și unitate decurgînd din însuși mesajul evanghelic. Iar dacă ar fi să recurgem la comparații, am spune că nicînd mai mult decît acum — în contextul vieții contemporane — preeminența relațiilor externe n-a cunoscut o atît de apăsătoare subliniere. Deceniile din urmă sînt martore ale strădaniilor pentru întretinerea perfecte armonii în cadrul Ortodoxiei ecumenice, mereu reînnoitei dragoste față de restul Bisericilor creștine, mari sau mici, de aproape sau de departe, solidarității cu credincioșii de pretutindeni și cu toți oamenii în general. Pe asemenea coordonate se situează participarea noastră la mișcarea ecumenică, la felurile dialoguri, la efortul colectiv de „bunăvoință între oameni” (Luca 2, 14).

(Continuare în pag. a 2-a)

† NICOLAE
Mitropolitul Banatului

RECTOR SPIRITUALIS

Nu este ușor să scrii despre Patriarhul Bisericii noastre. Întîi pentru că este o personalitate puternică, complexă și polivalentă. În al doilea rînd, este omul căruia nu-i place să se vorbească sau să se scrie despre dînsul. Detestă laudele.

Ori din ce parte ar fi privită personalitatea și activitatea Prea Fericii Sale ea are dimensiunea spiritului. Nu este numai un magister sapiens, ci și un rector spiritualis prin multiple daruri cu care a fost înzestrat de Dumnezeu, fructificîndu-le cu neîmpuținată rîvnă în contingență neîntreruptă cu valorile eterne ale vieții. A știut să îmbine într-o unitate antinomică idealul cu realitatea, contemplația cu spiritul practic, impetuozitatea cu răbdarea.

Beneficiază de o statură înaltă, în fața lui ești ca în fața unui munte. Poți încremeni, dar te poți și desfăta cu cît ești mai aproape de el.

Nu-i plac „vorbele”, mai bine zis „vorbăria”, dar iubește cuvîntul cu sensurile lui și cu puterea lui de comunicare, pentru care are un adevărat cult, în scris și în grai viu.

L-am cunoscut prima dată în anul 1947, cu ocazia susținerii tezei de doctorat la Facultatea de Teologie din București. Aveam să explic un text paulin profesorului de Noul Testament, în legătură cu tema. De la o vreme observai că îmi

pune întrebări din care lăsa să se înțeleagă că nu e de acord cu interpretarea textului dată de mine. După alte întrebări, a zis: „Bine, bine, am voit numai să văd dacă argumentezi bine poziția”.

De anul nou, în 1957, mă pomenesc cu un telefon de la Sibiu. La celălalt capăt al firului era înalt Prea Sfințitul Iustin, pe atunci Mitropolit al Ardealului.

„Te-am numit protopop al Brașovului...” Păi, să vedeți înalt Prea Sfinția Voastră, am început să îndrug cîteva cuvinte. „Ce să văd, Mergi și te apucă de treabă”.

Prea Fericea Sa e un cîrmăciu destoinic care cenzurează elanurile incontrollabile și dinamizează acțiunile constructive. E adînc înrădăcinat în istoria patriei, în realitățile noi din patria noastră, participînd total la zbuciumul și năzuințele poporului nostru.

Nu există evenimente mai însemnate din viața poporului român a căror semnificație majoră să nu fie relevată în cuvîntările și pastoralele Prea Fericii Sale.

Dacă în partea doctrinară a pastoraletor, trimise clerului și credincioșilor cu prilejul marilor sărbători ale Crăciunului și Paștilor, este cuprinsă în chip dens și sistematic învățătura de credință a Ortodoxiei, partea lor parenetică relevă patriotismul său luminat și căldura unei inimi părintești, cu care cheamă pe credincioși la iubire încărcată de „podoaba faptelor bune”.

Pastoralele sale sînt asemenea unor construcții arhitectonice. Invită la studiu și meditație și oferă „tăria dreptei credințe”. De multă vreme Prea Fericea Sa are un cuvînt hotărîtor în activitatea Bisericii Ortodoxe Române, în Teologia ortodoxă și în Mișcarea ecumenică. Respectînd toate cultele, n-a încetat să fie sol al cunoașterii și apropierii dintre ele, al păcii și înfrățirii între oameni și popoare.

Este un părinte bun care își ascunde uneori dragostea față de copii, pe care îi învăluie însă cu o iubire iohanică: „Nu cu gura și cu limba, ci cu fapta și cu adevărul (I Ioan 3, 18).”

La aniversarea celor șaptezeci de ani, clerul și credincioșii din Eparhia Oradiei cu arhierul lor doresc Prea Fericii Sale ani mulți, cu sănătate deplină, în slujba Bisericii și a Patriei, drept îndreptînd cuvîntul adevărului.

† VASILE
Episcopul Oradiei

OMAGIU DIN MOLDOVA Prea Fericitului Părinte Patriarh Iustin

În cea de a doua jumătate a secolului al XX-lea, Mitropolia Moldovei și Sucevei a avut în frunte impunătoarea personalitate a înalt Prea Sfințitului Mitropolit Iustin, în prezent Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Venea atunci din inima Transilvaniei, leagănul Ortodoxiei și neamului românesc, pentru a întinde punți de legătură cu Mitropolia Moldovei și Sucevei, altă ramură viguroasă a Ortodoxiei, păstrătoare a întregului tezaur de credință.

Instalarea înalt Prea Sfinției Sale a avut loc Duminică, 13 ianuarie

vestiți scriitori, renumiți oameni de știință, au păstorit ierarhi bineplăcuți lui Dumnezeu, unde, la tot pasul, întâlnești așezăminte călugărești — vetre de lumină și popasuri roditoare —, în care slujitorii altarelor sînt conștienți de îndatoririle lor pastorale, peste tot întâlnind evlavie adîncă și omenie pilduitoare.

Cu același prilej, înalt Prea Sfințitul Iustin arăta că va sprijini, fără șovăire, tot ceea ce se zidește în Patria noastră scumpă, îndemnînd pe fiii duhovnicești „să se supună stăpînirilor și dregătorilor gata fiind spre tot lucrul bun” (Tit 3, 1); măr-

Prin strădania continuă a Prea Fericii Sale, impunătoarea catedrală mitropolitană din Iași a luat înfățișare nouă, prin spălarea și curățirea picturilor renumitului maestru român Gh. Tattarascu. Prin aceeași purtare de grijă, noile clădiri încadrează armonios și maiestuos marea catedrală „înscrinduse ca edificii adecvate noului peisaj arhitectural al Iașilor”. Cele 11 protopopiate din Arhiepiscopia Iașilor au, astăzi, sedii confortabile, iar localul Seminarului teologic de la Mănăstirea Neamț a fost mărit, modernizat și înzestrat în așa fel, ca pregătirea viitorilor preoți să se facă în condiții optime. Toate valorile istorice și artistice de la biserici și mănăstiri sînt cu grijă păstrate și frumos orînduite în colecții bisericești, potrivit legilor în vigoare, spre a dăinui pururi ca mărturie de dragoste, de bine și frumos a talentului nostru popor român. Comorile de artă bisericească sînt popularizate prin numeroase publicații și monografii și prezentate turiștilor din țară și de peste hotare de către muzeografi instruiți la cursurile inițiate de înalt Prea Sfinția Sa.

Revista „Mitropolia Moldovei și Sucevei”, mult îmbunătățită în formă și conținut, cum și volumul „Monumente istorice bisericești din Mitropolia Moldovei și Sucevei” și „Psaltirea în versuri a Mitropolitului Dosoftei” etc. stau alături de celelalte publicații bisericești din Patriarhia Română.

De bună seamă, la tot ce s-a realizat în Arhiepiscopia Iașilor în timpul arhipăstoriei Prea Fericitului Părinte Patriarh Iustin, trebuie să remarcăm că, la „înalta vrednicie” a scaunului mitropolitan de la Iași, s-au adăugat și înalte însușiri ale Prea Fericii Sale. Dacă ar fi să căutăm cuvintele care să exprime, fidel, ceea ce s-a realizat în cei 20 de ani de rodnică cîrmuire la Mitropolia Moldovei și Sucevei, n-ar fi, socot, alte cuvinte mai potrivite decît acelea de: „cîtorul înnoitor” al acestei de Dumnezeu păzite eparhii. Și dacă ar fi să mai adăugăm cuvînt de omagiere a virtuților Prea Fericii Sale, ar fi și acela de aleasă smerenie, care caracterizează chipul luminos al Prea Fericii Sale.

La acest binecuvîntat prilej aniversar din ziua de 5 martie 1980, pentru tot ce a reprezentat personalitatea Prea Fericitului Patriarh Iustin, în lucrarea de arhipăstorie a Iașilor, ne îndreptăm gîndurile cu glas de mulțumire și recunoștință către Prea Fericea Sa, pentru tot ce a înfăptuit și a statonit ca spirit nou, „pentru că a fost pildă de fapte bune și dreptar al învățăturilor sănătoase”.

Împreună cu tot clerul și credincioșii de pe aceste minunate plaiuri, rugăm pe Bunul Dumnezeu să păstreze sănătos pe Prea Fericitul nostru Părinte Patriarh Iustin, pentru a ocîrmi, cu aceeași deplină dăruire, turma binecredincioasă a Bisericii Ortodoxe Române, peste care a fost orînduit mare Arhipăstor.

† ADRIAN BOTOȘĂNEANUL
Episcop-vicar

Patriarhul-profesor

A vorbi și despre profesor cînd aniversăm pe septuagenarul ocîrmuitor actual al Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române este nu numai act de respect pentru adevărul istoric ci și îndatorire de conștiință, pentru că Prea Fericea Sa a urcat treptele supreme ale ierarhiei noastre bisericești fără a înceta să fie — în continuare și la scară constant crescută — dascăl de teologie în înțelesul deplin al cuvîntului. Urcușul piramidal de care s-a învrednicit a se împărtași în vîldicie — scaunul mitropolitan al Ardealului, apoi acela al Moldovei și Sucevei, iar azi, pe poziție de culme, patriarhicească — departe de-a afecta legătura cu cartea și catedra, a intensificat-o și extins-o, dascălul de teologie devenind ocîrmuitor de eparhie și, pe de-a rîndul (la Sibiu, la Iași și apoi în Capitală), îndrumător direct, apoi suprem, al unor multiple așezăminte de învățămînt teologic.

Pentru teologie — ca și, mai apoi, pentru lucrări de înaltă conducere bisericească — Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin a vădit reală vocație. Stau mărturie în acest sens: *pregătirea* pe care și-a făcut-o, *cărțile* pe care le-a publicat, *îndatoririle didactice* și educative pe care le-a exercitat. Harta lor e semnificativă. Pregătirea și-a făcut-o în țară și peste hotare (Cimpulung-Muscel; Atena și Strasbourg). A tipărit cărți de teologie în țară (București, Rimnicu Vilcea, Craiova, Sibiu) și peste hotare (Atena, — teză de doctorat, premiata de Academia Greciei). A funcționat la catedre în țară (București, Suceava) și de peste hotare (Varșovia). Aceste slujiri, prin amploarea și varietatea lor spațială, au fost o prevestire și o anticipare a rolului de corifeu pe care îl îndeplinește cu dovedită competență în afirmarea *prezenței ecumeniste* contemporane a Bisericii noastre, a lucrării ei pancrăstine și umanitare.

Cărțile și studiile pe care le-a publicat excelează prin erudiția și prin varietatea preocupărilor lor. Demarajul făcut prin savanta analiză critică a vieții și operei lui Evagrie Ponticul (Atena, 1937) avea să fie urmat — de astă dată: în limitele stricte ale studiilor biblice — de explorarea Ermineuticii hristostomice (București, 1942), de determinarea originii și originalității parabolilor Mîntuitorului (Rm. Vilcea, 1954), de evocarea amplă și documentată a transformării Atenei în șantier misionar paulin (Iași, 1946), de mereu pasionanta „premieră” eclesiologică a temeiurilor inspirate, biblice, pe care se reazămă ierarhia bisericească (Craiova, 1955), — fără să dăm uitării versiunea românească a Simbolicii lui Hristu Andrusos (Craiova, 1956), colaborarea la reviste centrale-patriarhale și eparhiale-mitropolitane, catehisme, almanahuri parohiale, ca și impozantele performanțe realizate măiestrit ca inițiator și dirigitor efectiv al unei vaste și foarte exigente activități editoriale.

La catedră, nu s-a simțit niciodată „o voce pe podiu” și nici n-a văzut în studentul teolog un număr matricol. Cadru didactic de elită, ferm instalat pe temelia pregătirii de specialitate, dascăl cu vădite aptitudini pedagogice, cu larg orizont de cultură generală, bun cunoscător al cîtorva limbi străine (clasice și moderne), prelegerile sale se distingueau prin analiza științifică a temelor tratate, prin nivel academic, eleganță a expunerii, justete interpretativă, sobrietate a stilului.

Teologia ortodoxă română, între altele, îi este recunoscătoare Patriarhului-profesor pentru fermitatea cu care afirmă imposibilitatea ocîrrii sau minimalizării *mesajului patriotic* în lucrarea de dreptă țîlcuire a Sfinței Scripturi, asupra însemnătății covârșitoare a căreia orice insistențe sînt de prisos.

Oșirdia luminată cu care Prea Fericea Sa Părintele Patriarh Iustin impulsionează și conduce astăzi editarea operelor Sfinților Părinți și scriitorii bisericești în limba română constituie un program arhipăstoresc de altitudine teologică maximală în misionarizarea lucrării noastre pastorale și în pregătirea atentă a unui cler apt să contribuie — în spirit ortodox român — la rezolvarea problemelor de căpătîi pe care țara le are și poporul le cere.

Pr. prof. Dr. Grigorie Marcu

P.F. Iustin în mijlocul participanților la consultația ortodoxo-mozaică (octombrie 1979)

1957, zi în care a început o nouă pagină în cronică de aur a Arhiepiscopiei Iașilor. Acest moment constituie, de fapt, un semn al unității sufletești a credincioșilor din cele două istorice provincii românești.

„Musclelele de obîrșie”, înalt Prea Sfințitul Mitropolit Iustin s-a identificat cu aspirațiile și năzuințele clerului și credincioșilor din slăvita Moldovă. Teolog și cărturar de înalt prestigiu, cu virtuțile „bărbatului desăvîrșit”, cu acea bunătate discretă a unei inimi mari de părinte bun, a stat gata tot timpul să ajute și să mîngîie pe toți cei din jurul său. A îmbinat în mod armonios cele două însușiri de părinte și de arhipăstor. Ca părinte a fost lesne iertător, iar ca arhipăstor a vegheat la respectarea legalității, bunecuvînte și măsuri în toate.

Deși nu era originar din Moldova, înalt Prea Sfinția Sa a pătruns în structura sufletească a moldovenilor harnici și blajini, cu tradițiile și obiceiurile pline de bogăție și frumusețe sufletească.

În fața măritului Colegiu Electoral Bisericesc, care-l trimitea în fruntea Mitropoliei Moldovei și Sucevei, înalt Prea Sfinția Sa mărturisea că își îndreaptă pașii spre o podoabă a Ortodoxiei românești. Spunea atunci că merge în provincia românească în care au domnit voievozi falnici, au trăit, au muncit și s-au stins bătrîni croniciari, au viețuit

turisea, totodată, că va fi un dirz susținător al bunelor legături de dragoste și împreună lucrare cu toate Bisericile Ortodoxe Surori, al legăturilor frățești cu toate Bisericile și cultele creștine, al strădanilor pentru apărarea păcii în lume, fiindcă pacea — spunea înalt Prea Sfinția Sa — este o trebuință a firii omenești, un îndemn al conștiinței, o poruncă sfință lăsată nouă de Mîntuitorul Iisus Hristos.

Ceea ce arăta în ianuarie 1957, și de mai multe ori după aceea, a fost idealul sfințit al înalt Prea Sfinției Sale, iar pentru clericii și credincioșii din Arhiepiscopia Iașilor o chemare, un îndreptar, o călăuză în întreaga lor activitate. Timp de două decenii, cît înalt Prea Sfințitul Iustin a ocîrmit, cu destoinicie și dăruire Mitropolia Moldovei, această eparhie a adăugat pagini de mare cinste în cronică sa de aur.

Prin purtarea de grijă și prin sprijinul larg acordat de înalt Prea Sfințitul Iustin, în Arhiepiscopia Iașilor, s-au zidit din nou, împodobiți cu picturi și înzestrați cu tot ce este necesar cultului zeci de locașuri de închinare, iar altele au fost reparate și consolidate. Numeroase monumente istorice bisericești, care pun în lumină ideile înalte și simțămintele alese ale înaintașilor noștri, au îmbrăcat haina nouă a restaurării, veșmînt originar cu care acestea au ieșit din mîinile prea fericiților ctitori.

P.F. Iustin în mijlocul credincioșilor

Intîistătătorul Bisericii noastre la 70 de ani

(Continuare din pag. 1)

cu un gînditor profund, cu un teolog distins, sînt trăsăturile esențiale ale prestigioasei personalități care conduce destinele Bisericii Ortodoxe Române.

Aceste calități au făcut ca sărbătoritul de astăzi să-și pună amprenta pe epoca sa. Tot datorită acestor calități, Prea Fericea Sa a fost ales în fruntea Bisericii noastre strămoșești.

În personalitatea Prea Fericitului Patriarh Iustin se împletesc armonios dragostea față de Dumnezeu cu dragostea față de Biserică și poporul nostru, căci toate eforturile pe care Prea Fericea Sa le-a depus pe parcursul îndelungatei activități oglindesc grija ce a purtat-o și o poartă Bisericii noastre dreptmăritoare și credincioșilor ei.

Contribuția pe care Prea Fericea Sa a adus-o atît pe plan teologic cît și pe plan patriotic au consolidat poziția Bisericii Ortodoxe Române, care nu se încheie în cercul ei de preocupări și nu este străină de frămîntările vremii, ci spri-

jină în duhul iubirii creștine strădaniile societății pentru o viață mai bună și mai fericită. Cu alte cuvinte Prea Fericitul Iustin a lucrat și lucrează în duhul Ortodoxiei românești care își are izvoarele în credința dreptmăritoare veche și totuși mereu nouă și în legătura cu poporul, cu istoria lui, cu năzuințele lui, cu vrierile lui.

Iar pentru că Prea Fericea Sa a condus pe rînd destinele Bisericii Ortodoxe din Transilvania, Moldova și Țara Românească, îmi îngădui să spun că în personalitatea sa se înfăptuiește în chip simbolic unitatea Bisericii Ortodoxe Române, unitatea neamului nostru.

Acum, la acest popas aniversar, dragostea clerului și credincioșilor Bisericii din Transilvania se îndreaptă către tronul cel ceresc, rugînd pe bunul Dumnezeu să dăruiască Prea Fericitului Părinte Iustin alți mulți cu deplină sănătate pusă în slujba Bisericii noastre strămoșești, în slujba năzuințelor și idealurilor credincioșilor noștri, în slujba Patriei noastre,

„Ca toți să fim una”

(Continuare din pag. 1)

Ce se cuvine adăugat însă în momentul de față — departe fiindu-ne gîndul de a reduce activitatea Bisericii la contribuția unor singure persoane, dar realitatea dovedindu-ne totuși că aceasta se materializează prin oameni, prin priceperea și efortul lor — este faptul că strădaniile externe ale Ortodoxiei românești din ultima vreme sînt indisolubil legate de actualul nostru Intîistătător, Prea Fericitul Patriarh Iustin. Un an ca mitropolit al Ardealului, peste două decenii ca mitropolit al Moldovei și Sucevei, din 19 iunie 1977 ca Patriarh, Prea Fericea Sa a împrumutat relațiilor noastre externe bisericești conținut, orientare și dinamism ce vor rămîne mereu exemplare. Ambasador și reprezentant, exponent și avocat, iar acum îndrumător și patron, capul Bisericii noastre conferă misiunii ei

externe un nimb deosebit de strălucitor.

Încercînd să definim activitatea externă a Bisericii Ortodoxe Române așa cum a conturat-o prin gîndirea și făptuirea sa Prea Fericitul Patriarh Iustin, vom arăta că ea pornește de la convingerea ce însuși a mărturisit în momentul preluării supremiei diregătorii: „Zidurile despărțitoare între Biserici și popoare nu ajung pînă la cer. Ele aparțin lumii noastre vremelnice; de aceea vor cădea”.

Pe drumul slujirii unității creștine și apărării păcii, Prea Fericitul Patriarh Iustin susține că fiecare Biserică, întocmai fiecăruia popor, poate și trebuie să-și aducă contribuția proprie, fără a imita pe alții, dar și fără a se distanța de ceilalți, mînd în mîna cu toți creștinii și toți oamenii de bunăcredință din lume. Așa se face că prin Prea Fericitul

Patriarh Iustin Ortodoxia românească a dobîndit loc de cinste pe plan internațional, după ce și-a dovedit rosturile și eficiența acasă.

În acest context n-ar fi desigur inutil să relevăm atenția acordată fiilor Bisericii mame risipiți pe majoritatea meridianelor globului care, constituiți în eparhii, vicariate și parohii contribuie nu numai la desăvîrșita conturare a profilului Ortodoxiei românești, ci și la posibilitățile de afirmare pe multiple planuri a valențelor spiritualității noastre specifice.

Avînd la cîrma ei un înțelept și clarvăzător timonier, nava Bisericii Ortodoxe Române nu plutește pe valurile vieții la voia întîmplării, ci se îndreaptă sigur către ținta arătată de însuși Hristos-Mîntuitorul cînd s-a rugat ca „toți să fim una” (Ioan 17, 21). Dea Domnul ca prezența Intîistătătorului nostru în locul pe care îl deține acum să se întindă pe parcursul cît mai multor ani, spre folosul și mulțumirea obștească, spre mărirea lui Dumnezeu și propășirea Bisericii.

Din obiceiurile moților

TOACA

Munții Apuseni! Cetate de legende și mister!

Umbrele nopții, mantii înnegurate s-au lăsat demult ca niște perdele grele, înfășurând în beznă nesfârșită perspectivele atîtor frumuseți naturale.

Totul zace încremenit într-o mare de întuneric și tăcere. Nici un zgomot, nici o șoaptă. Doar pe văi se mai aude plînsul înăbușit al piraiei și pe creste freamătul surd al brazilor.

Deodată, însă, sunete ritmice întrerup solemnitatea sfîntă a acestei liniști de basm. Cu nuanță misterioasă la început străbate discret și tainic aerul nopții de primăvară pentru ca, într-o gradație ritmică, să se transforme nesimțit într-o avalanșă de ropote vijoase, sunete ce-n goana lor nestăvilită se rostogolesc, cînd în căderi suprapuse, cînd într-o succesiune melodioasă cu schimbări neobișnuite de tonuri. E o muzică ce vine spre noi din adînc de veacuri.

Fermecat te oprești involuntar, să ascuți această melodie unică și extaziat, în prada unor puternice emoții lirice ai vrea să o eternizezi.

Este „toaca” munților Apuseni, faimos obicei moștenit din vremuri neștiute.

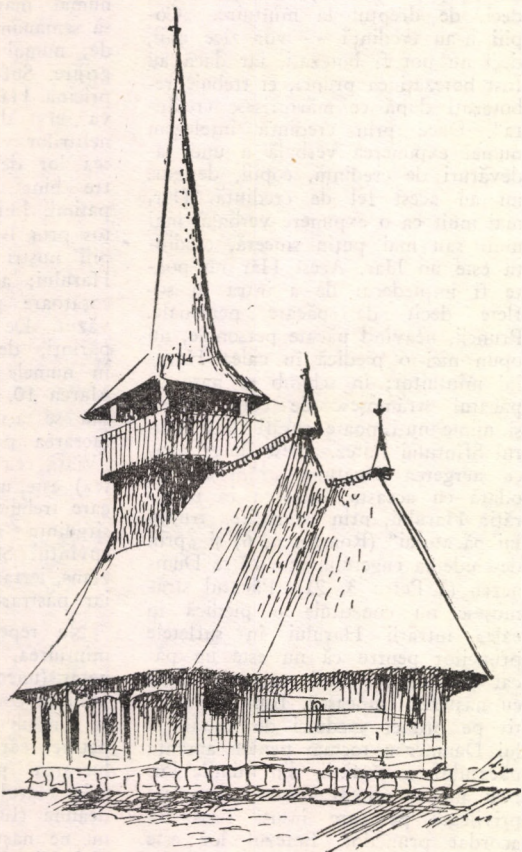
Cum a luat naștere, ce sens are și de ce e un fenomen pur local, ce se petrece cu regularitate în postul mare al fiecărui an? Să fie credință în existența duhurilor rele, ce mișună, zice-se, bîntuind sufletele creștinilor în acest post?

Originea „toacei” se pierde în negura timpurilor și nimeni, nici cel mai veritabil moț, nu poate să dea vreo lămurire asupra obîrșiei și semnificației acestui frumos, prin unic-

tatea sa, obicei, pe care moțul așa l-a apucat din „buni”.

Eu am citit însă într-o noapte de martie, într-o noapte în care, ca o ploaie deasă s-a revărsat peste tăceri negre, glasul mărunț, galop sonor, al „toacei”, transpunîndu-mă într-o lume de vis, — am citit sen-

sul adînc al ei.

Un tîlc profund, o psihologie încreștinată se desprinde din cadențarea ritmică a cîntecului de „toacă”.

Colcăie, se zbate în el un suflor intens pe ale cărui clape se frămîntă ruga, își ia avînt libertatea vioaie și se tînguie obidirea milenară: e suflul tocului, plămădit din freamăt cucernic de codri, din libertatea sprînzară a ciutei de munte și plînsul scrișnit al leului strivit sub apăsare străină.

Toaca e expresia cea mai tipică și mai fidelă a sufletului unui moț. E moțul însuși, cu întreg tezaurul său interior, în care, ca o tristă suvenire a unui trecut fără de noroc s-a imprimat de-a pururi, atavică moștenire, povestea unui mileniu de suferință și împilare. Închis ca într-o cetate ferecată, limitat între monotonia vieții de cămin și orizontul aspru și îngust al muntelui, hărțuit sub stăpîniri străine și fără milă, ducînd o viață posomorită și invariabilă, determinată de mediul social-casnic, „toaca” moțului a fost rîul de poezie prin care și-a canalizat dorul infinit de viață, de dragoste și de libertate, a fost tresărirea răscolitoare, evadarea din temnița strîmtă a unei vitrege realități.

Asemenea eternilor brazi, ce de veacuri șoptesc cerului, străvechi balade înfiripate în tănuirea umbrelor, moțul a găsit prin „toacă” mijlocul cel mai fericit de a-și des-tăinui tot zbuciumul său lăuntric, toată gama sentimentelor umane, celor mai buni confidenți ai săi: cerului cu stele și nopților cu taină. „Toaca” e spovedanie sinceră, e rugăciune sfîntă, e imnul cel mai sublim pe care l-a înălțat cineva vreodată cerului. E cîntecul nopții izvo-rîr din ea și cîntecul din ea, e o minune cîntată.

În obscuritatea aspră, se conturează vag un om ce-n încordare atentă, învîrtindu-se ușor împrejurul unei scînduri suspendată prin două sfori de un hăț încălecat cu mijlocul pe un par înfipt în pămînt, izbește în loviri ritmice, cu tact perfect, cu două ciocane de lemn, scîndura, vestita „toacă”, din care își ia avîntul melodia ce închide în vibrarea ei, lungă și frămîntată epopee a unui popor eroic.

Din sate răzlețe, risipite printre munți, ca din pumnul lui Deucalion, se ridică în noapte împletindu-se în tăriile albastre același cîntec, multiplicat în zeci de ecouri. Iar în noaptea Paștilor „toacele” munților Apuseni salută cu entuziasm sfînta Domnului Înviere, simbol de pace, nădejde și mîntuire, într-o întrecere haotică, exasperată, primară.

Numai moțul, frate cu codrul și glia, simte cu voluptate deosebită această poezie mistică, a cărei dulce sfîntenie mișcă și transfigurează, ducînd cu sine prin trecerea anilor, amintire neștersă.

Ion D. Popa

„Cuvîntul vostru...”

Între multe și ziditoare învățături pe care le desprimem din Predica de pe munte a Mîntuitorului nostru Iisus Hristos este și aceea privitoare la modul în care trebuie să ne întrebuițăm graiul sau vorbirea. Mîntuitorul zice: „Cuvîntul vostru să fie ceea ce este da, da și ceea ce este nu, nu, iar ceea ce este mai mult decît acestea de la cel rău este” (Matei 5, 37). Precum vedem, Iisus-Domnul nostru ne atrage atenția asupra unui mare dar pe care îl avem noi, ca ființe raționale, dar asupra căruia trebuie să luăm bine seama în slujba lui Dumnezeu. Ceea ce este mai mult decît da sau nu, adică neadevărul, zavistia, limbușia sînt de la cel rău.

Reprezentînd o însușire de seamă a omului, prin care are posibilitatea de a-și exterioriza gîndurile și simțirile sale, vorbirea are într-adevăr un rol nespus de mare în viața noastră de toate zilele. Vorbirea este mai întîi o oglindă a lăuntricului nostru, a preocupărilor noastre, a intențiilor, a bucuriilor, frămîntărilor noastre. Ne spune chiar Mîntuitorul cînd zice: „Din prisosul inimii grăiește gura. Omul cel bun din comoara cea bună a inimii scoate cele bune, iar omul cel rău din comoara cea rea scoate cele rele” (Matei 12, 35). Vorbirea este apoi prima și nemijlocita cale prin care venim în legătură cu semenul nostru, cu ceilalți oameni.

Folosînd deci în direcția fireștii lui destinații, limbajul constituie un factor de progres de prim ordin, de apropiere, de întrajutorare și de înălțare a oamenilor, așa după cum o limbă care nu este folosită cum se cuvine poate aduce mari neajunsuri în relațiile dintre oameni, într-o obște mai mică sau mai mare. Acestui neajuns pe care o limbă necontrolată și poate, adesea, încărcată de venin îl poate aduce semenilor noștri, și nouă în același timp, Sf. Iacob îi consacră aproape un capitol din Epistola sa. Subliniind la început că cel ce nu grăiește „cu cuvîntul este bărbat desăvîrșit, în stare să-și înfrîneze tot trupul” (Iacob 3, 2), Sf. Iacob aseamănă limba cu cîrma care poate conduce o corabie, oricît de mare ar fi și în orice condiții de navigație s-ar afla, precum și cu frîul cu care strîmăm forța unui cal, oricît de puternic ar fi el.

În schimb, o limbă neînfrînată, plină de răutate, „de otravă aducătoare de moarte” (Iacob 3, 8) este asemănată cu un foc mic, care poate aprinde și primejdii o întreagă pădure. La fel și o limbă nestăpînită poate tulbura o întreagă obște omenească. Pentru a ne face să înțelegem mai bine cît este de nefiresc și nedemn pentru un om care aceeași limbă o folosește și într-un sens și în altul, și înspre bine și înspre rău, și pentru binecuvîntare dar și pentru blestem sau alte cuvinte spurcate, Sf. Iacob pune în trebură: „Curge oare din vîna aceluiași izvor apă dulce și apă amară?” (Iacob 3, 11). Desigur că nu.

Din acest motiv, Sf. Scriptură ne dă încă alte multe îndemnuri în folosirea cuviincioasă, numai și numai spre zidire, a acestui minunat dar pe care îl avem și care este vorbirea. Așa spre exemplu, Sf. Apostol Pavel ne povățuiește ca cuvîntul nostru „să fie totdeauna plăcut, dres cu sare”

(Col. 4, 6), cu gust adică, folositor, ca o mîncare căreia nu-i lipsește nimic, „spre zidirea și folosul celor ce ascultă” (Ef. 4, 28). Ba mai mult, știind primejdia unei limbi otrăvitoare, marele Apostol ne poruncește răsplat: „Cuvînt urît să nu iasă din gura voastră” (Ef. 4, 28).

Adînc cunoscător al sufletului omenească, Sf. Ioan Gură de Aur acordă vorbirii, în învățăturile sale, o importanță deosebită, subliniind că, înzestrîndu-ne cu limbajul, Dumnezeu ne-a pus în gură „mir de mult preț”. Așadar, din gura noastră să nu scoatem cuvinte urite. „Ești om — spune el — deci nu vărsa din gura ta otrava aspidelor. Ești om, deci nu te face fiară sălbatică. De aceea ți s-a dat gură, nu ca să muști, ci ca să vindecî ranele altora”.

O gură spartă, o limbă necontrolată, nestrunită, aduce celor din jur o mulțime „de rele” — constată apoi Sf. Ioan Gură de Aur — ca de pildă: case stricate, prietenii rupte și alte mii de păcate. După cum „sînt împrejurări cînd un singur cuvînt poate să ridice pe un om zdrobit de dureri mai mult decît toți banii din lume”.

De aceea, Sf. Ioan Gură de Aur asociază totdeauna la ținută și îndatoririle noastre de creștini și pe aceea de a ne înfrîna limba. „Ce folos ai de post și de priveghere — arată el — cînd limba îți este ca beată, vîrsînd din ea lucruri urite, devenindu-ți un canal de scurgere a răutății”.

Așadar, „să ne îngrijim de mîdarele noastre și să nu ne ascuțim limba unii împotriva altora și nici să nu rostim cuvinte grele sîpînd cîntea aproapelui, aruncîndu-ne și azvîrlindu-ne unii împotriva altora”. Căci „pentru aceea ți-a dat Dumnezeu gură și limbă ca să-ți mulțumești Lui, ca să zidești pe alții, dar cînd tu strîci în loc să zidești este mai bine să taci și să nu mai vorbești niciodată. Pentru că și minile zidarului sînt demne de tăiat, dacă în loc să clădească strică”.

O limbă curată și cinstită este o adevărată podoabă a omului. „Ce poate fi mai plăcut ca gura unui credincios, care scoate cuvinte minunate?” — se întreabă marele ierarh antiohian. Și tot el arată că pentru un astfel de dar, sau „pentru a ajunge la această țință nu ni se cer cheltuieli mari”. Trebuie credință puternică și dragoste de Dumnezeu și de oameni, inimă bună și înțeleaptă, care învață și deprind limba „să vorbească cuvinte plăcute”, „cu har”, în fața cărora „chiar sufletul îndărătnic se înmoaie”.

„Grăiesc vouă că pentru orice cuvînt deșert pe care-l vor rosti oamenii, vor da seama în ziua judecării” (Matei 12, 36) — ne spune Mîntuitorul Iisus Hristos, prin cuvinte deșarte înțelegîndu-se desigur minciuna, clevețirile, înjurăturile, glumele necuviincioase, blestemele și alte asemenea vorbe care nu au ce căuta în gura noastră.

Pe de altă parte, să ne străduim în a ne îmbogăți cît mai mult lăuntric, pentru ca din această avuție sufletească limba noastră să împărțasească celor din jur numai cuvinte de zidire a dragostei între oameni, a păcii, a binelui sub toate formele sale.

Arhid. Gh. Papuc

„Mărturisesc un Botez...”

— Despre nerepetarea Sfîntului Botez —

Așa grăim în *Simbolul credinței* — această minunată cristalizare a credinței creștine din vremea Sfinților Apostoli și a Sfinților Părinți; așa ne învață și descoperirea dumnezeiască a Sfîntei Scripturi, după care există: „Un Domn, o credință și un Botez” (Efeseni 4, 5). Alăturarea acestor trei cuvinte vine să întărească adevărul după care, creștinii, avînd un singur Domn, pe Iisus Hristos-Mîntuitorul, o singură credință — întemeiată pe lucrarea Lui mîntuitoare, nu se pot împărțiși decît o singură dată de această sfîntă Taină prin care ei se fac părtași morții și învierii lui Hristos. Cei ce repetă Botezul nu fac altceva decît să răstignească a doua oară pe Hristos și să batjocorească această sfîntă Taină. „Cu neputință este ca cei ce odată s-au luminat și au gustat din Darul cel ceresc și care au mai căzut iarăși, a se înnoi (prin Botez) spre pocăință, a doua oară răstîgnînd pe Fiul lui Dumnezeu și batjocorindu-L” — zice Sfîntul Vasile cel Mare (Cuv. VI).

Botezul este unic pentru că unică este moartea și învierea Mîntuitorului, jertfa Sa mîntuitoare adusă pentru fiecare om, el însuși o existență unică în planul lui Dumnezeu.

Unicitatea Botezului este un fapt ce poate fi urmărit în istoria Bisericii primare pînă în veacul al XVI-lea, cînd au început să apară primele îndoieli asupra valabilității Botezului copiilor și practica de a reboteza pe cei botezați în pruncie. Desigur, la începuturile vieții Bisericii lui Hristos și a propovăduirii Evangheliei, au trebuit încreștinați cei vîrstnici de la care, în chip firesc, se cerea pocăință și mărturisirea credinței. Foarte curînd, chiar în timpul Sfinților Apostoli și în veacurile următoare, pe măsura răspîndi-

rii creștinismului și a încreștinării societății antice, părinții, deveniți creștini, și-au încreștinat și copiii, despre acest fapt existînd numeroase mărturii atît în Sf. Scriptură cît și în Sf. Tradiție a Bisericii. Cu toate acestea, indiferent dacă Botezul a fost împărțit în pruncie sau la vîrstă, niciodată, în Biserica veche, nimeni nu s-a gîndit să repete Botezul. Au trebuit să treacă multe veacuri pentru ca repetarea Botezului să devină o practică și, mai ales, un abil mijloc de prozelitism religios. Se pretinde repetarea Botezului pe motivul că primum, atunci cînd a fost botezat, n-a putut mărturisi credința. Unii mai spun că Botezul primit în pruncie ar fi pîcina că nu toți urmează poruncilor Evangheliei și deci, nu toți se „mîntuiesc”. Mai întîi trebuie să observăm că nici cei ce se botează în vîrstă, sau se „botează” a doua oară, nu aduc întotdeauna roade vrednice de pocăință (Matei 3, 8) — deci nu Botezul e de vină.

Sfîntii Părinți într-un glas ne învață că în sfînta cristelniță primim în dar cu totul desăvîrșit dumnezeiescul Har al Botezului; că acest Har intră în partea cea mai dinăuntru a sufletului nostru ca într-o „sfîntă a sfîntelor” din biserica lăuntrică a inimii creștinului, dar că nimeni, nici Harul lui Dumnezeu, nici Satana, nu silește voia noastră (Marcu Ascutel, în *Filocalia*, vol. I, p. 368). Sfîntul Botez este desăvîrșit și valabil, indiferent de vîrsta la care a fost primit, dar nu desăvîrșește pe cei ce nu împlinesc poruncile lui Dumnezeu. Harul se ascunde în sufletul celui botezat și numai pe măsura lucrării poruncilor sfînte se vădește. El este învăluit uneori de patimi, ca de întunec și de ceață, încît nici purtătorul lui nu-și dă

seama de prezența Harului, dar din această cauză nu se poate deduce absența lui. Cine ar putea spune că soarele ascuns vederii noastre de nori, nu există? Așa stau lucrurile și cu soarele cel duhovnicesc al Harului Sfîntului Botez. Împrăștiind norii și ceața patimilor prin lucrarea sfințelor porunci ale lui Hristos, Harul strălucește în toată făptura răsărind ca dintr-un mormînt în care a zăcut uneori vreme îndelungată. Poate că unii botezați trec din viața această fără a ajunge la conștiința deplină a Harului în sufletele lor. Uneori însă Dumnezeu, în marea lui iubire de oameni și purtare de grijă, îngăduie ca inima, împietrită de patimi, să fie lovită de toiașul încercărilor, cum a lovit Moise stîncă cu toiașul în pustie de a curs apă și a stîmpărat setea poporului. Din această inimă curg atunci apele lacrimilor de pocăință. Se înmoaie piatra inimii. Se împrăștie norii patimilor. Se vădește lucrarea Harului Sfîntei Taine a Botezului primit cîndva în pruncie. Dar dacă ceasul morții intervine fără ca cel încercat să fi primit Sfîntul Botez? Potrivit cuvîntului Mîntuitorului, cel nerenăscut din apă și din Duh, cel nebotezat, nu va intra în împărăția cerurilor (Ioan 3, 5). Creștinii au fost întotdeauna foarte sensibili la primejdia trecerii premature a copiilor din viață și, prin aceasta, a pierderii împărăției cerurilor, din lipsa Botezului.

Sfîntii Părinți n-au stăruit asupra timpului cînd trebuie împărțit Sfîntul Botez lăsînd, în această privință, o largă libertate conștiinței creștine, dar tocmai scrupulozitatea acestei conștiințe, în toate timpurile, teama de primejdia pierderii mîntuirii suflete-

Prot. dr. Gheorghe Lițiu
(Continuare în pag. 4-a)

Mărturii inedite despre Tipografia Arhidiecezană în ultimele decenii ale secolului al XIX-lea

În pofida condițiilor de apăsare socială și națională impuse de regimul dualist austro-ungar, Astra și-a propus, încă de la începutul activității sale, să elaboreze și să editeze manuale școlare, cărți de istorie a Transilvaniei, de etnografie, folclor, literatură, medicină, igienă, de documente din trecutul nostru istoric etc., în scopul dezvoltării învățământului și culturii românești.

La adunarea generală a Astei de la Deva din 1874, s-a subliniat necesitatea ca Asociațiunea „să lucreze în popor”, prin prelucrarea unor lucrări practice, care „tipărindu-se să se împartă între popor”.

Trebuie să subliniem că realizarea în practică a acestui cuprinzător program de editare de „opuri” cu scop de informare, instruire și culturalizare a poporului român din Transilvania și Banat nu s-ar fi putut lesne înfăptui, dacă n-ar fi existat Tipografia arhidiecezană, înființată în anul 1850 de către episcopul Andrei Șaguna.

Documentele sibieni atestă cât de strânsă a fost colaborarea între Astra și prima tipografie românească din Sibiu. În cadrul acestei tipografii, în afara cărților de cult și miilor de cărți școlare românești tipărite pentru nevoile Mitropoliei ortodoxe, au apărut cele mai multe cărți românești editate de Astra sau de alte reuniuni și societăți culturale, artistice și economice românești. Numai în funcție de aceste relații permanente de colaborare, care au fost impuse de spiritul vremii și de tendințele de progres ale societății românești, se poate explica necesitățile de dezvoltare și modernizare ale Tipografiei arhidiecezane. O preocupare în această direcție a existat deja în 1881 când s-a făcut propunerea pentru mărirea spațiului tipografic.

În acest moment, în care se schița un început de reorganizare a tipografiei, în funcție de sporirea cerințelor editoriale, inventarul general atestă existența următoarelor valori: 1) un depozit de cărți în valoare de 39.634,74 fl.; 2) mașini de tipar, litere și mobilier apreciate la suma de 9.451,08 fl.; 3) un depozit de hirtie importată de la firma austriacă Poppelbaum et Bosow în valoare de 1969,62 fl.; 4) restul de plată de la debitorii tipografiei în sumă de 2.662,47 fl.

În costul ziarului *Telegraful Român*, figura hirtie în valoare de 114,80 florini, culegerea în valoare de 1.046 florini, tiparul în valoare de 456 florini și alte cheltuieli. În total costul ziarului se ridica la 4.117,32 florini.

Din titlurile de cărți existente în depozit, cităm pe cele mai semnificative: *Abecedarele* de Zaharia Boiu, *Cărțile de citire* pentru diferite clase, gramatici, aritmetici, vocabulare, statute pentru reuniuni de învățători, calendare, cuvintări de Ilarion Pușcariu, *Învățătorul și poporul* de A. Marienescu, etc.

Așa cum reiese din documente, în această perioadă Tipografia eparhială

a tipărit „opuri” și alte tipărituri pentru Astra, Școala civilă de fete din Sibiu, Reuniunea de învățători din Caransebeș, Reuniunea sodalilor români din Sibiu, Reuniunea română de cîntări din Sibiu, Reuniunea femeilor române din Sibiu, Institutul de credit și economii Albina, Gimnaziul Evanghelic din Sibiu, etc.

O nouă etapă în procesul de modernizare a Tipografiei a început odată cu investirea sumei de 7.000 florini din fondul tipografiei în o proprietate cumpărată „în nemijlocita vecinătate cu Tipografia”, cu scopul de a clădi un „nou edificiu pentru tipografie pe întregul Ardeal”.

La 8 aprilie 1891, Consistoriul aprobă suma de 54.000 florini stabilită conform ofertei făcute de antreprenorii „frații Borger, F. Nerlinger și I. Grommer” pentru zidirea unui local corespunzător pe seama tipografiei. Peste puțin timp, la 14 iunie 1891, comisia administrativă a tipografiei organizează un concurs pentru întocmirea planurilor acestui edificiu. Tot comisia administrativă după ce a primit recomandările competente ale juriului tehnic ales în acest scop „a aflat de bine a premia planul înaintat de D-l arhitect Gustav Maetz cu premiul de 300 florini, iar al D-lui Hans Eder cu al doilea premiu de 200 florini”, observând totodată că „planul premiat cu 300 florini al D-lui G. Maetz s-a luat de bază, pe lângă unele modificări, la zidirea noului edificiu”.

La 14 iulie 1892, noul local pentru tipografie a fost inaugurat festiv, iar la sfîrșitul aceluiași an s-a instalat în tipografie „a doua mașină mare de tipar” cumpărată de la firma Albert & Comp. din Frankenthal cu prețul de 2.525 florini.

În ziua inaugurării, ziarul *Telegraful Român*, după ce a prezentat noul edificiu pentru tipografie, ca „o podoabă a orașului Sibiu”, a subliniat în cronică publicată în trecut și importanța acestei tipografii în viața culturală românească. „Cugetele noastre tocmai în aceste momente străbat un lung drum în trecutul tipografiei noastre. Înființată în timpuri grele, în timpuri critice pentru dezvoltarea noastră culturală, așezată în o casă mică, strîmă și scundă, tipografia noastră a mers înainte, s-a perfecționat, pas de pas a ținut seama de spiritul timpului și ea, în prestațiunile sale, azi ocupă locul prim între tipografiile din Sibiu. Localul în care s-a așezat ea, corespunde excelentelor ei prestațiuni, renunelul ei celui bun, și azi tipografia noastră lucră într-un palat, care ar face onoare oricărei tipografii din capitală”.

Peste câteva zile de la acest eveniment, ziarul *Telegraful Român* anunță instituirea unui concurs pentru ocuparea postului de director al tipografiei și librăriei arhidiecezane, arătînd că pentru ocuparea acestui post se pretinde concurenților români documentarea „studiilor absol-

vite, ocupațiunile practice de pînă acum și cunoștința limbilor în vorbire și scriere”.

Pentru a reglementa activitatea directorului tipografiei și librăriei diecezane și a personalului de lucru, comisia administrativă, în urma dispozițiilor primite de la sinod, anunță, în 1885, că a îndeplinit însărcinarea de-a introduce la tipografie și librărie un *nou Normativ* în cuprinsul căruia au fost „precizate toate drepturile și datorințele fiecărei persoane aplicate la tipografie”, și totodată mai informează că a fost stabilit sistemul de contabilitate pentru tipografie și librărie „conform sistemelor care se practicează la toate instituțiunile de prezent”.

Odată cu aplicarea acestor reglementări de funcționare a tipografiei, procesul de reorganizare și modernizare a tipografiei s-a încheiat.

Alături de acțiunile de modernizare trebuie amintit faptul că în atenția conducerii tipografiei s-a profilat și preocuparea pentru pregătirea și perfecționarea muncitorilor tipografici. În fiecare zi au lucrat, în medie, în cadrul tipografiei diecezane, în funcție de comenzile editoriale, între 10—15 tipografi.

Din aceste referiri documentare, rezultă că tipografia diecezană n-a îndeplinit numai un activ rol cultural, ci și un rol social-economic și instructiv profesional în formarea unui mare număr de tipografi români.

Nu putem încheia, fără a scoate încă o dată în evidență funcția culturală a tipografiei, care a îndeplinit, pînă la 1918, un rol major și în procesul de tipărire a opurilor editate de Astra, ca mijloc activ de culturalizare a maselor românești din Transilvania și Banat.

În această tipografie au văzut lumina tiparului *Povestiri din popor* de Ion Pop Reteganul, *Dietetica populară cu deosebită considerațiune la mediul de viață al țărânului român* de Andrei Mureșanu, *Higiena copilului de la naștere pînă în al șaptelea an al etății*, (*Scriere pentru popor, premiata de „Asociațiunea Transilvană pentru literatură română și cultura poporului român”*); *Povestiri din viața țărănilor români* de Ion Pop Reteganul, etc.

Nu trebuie uitată de asemenea contribuția adusă de această tipografie la difuzarea culturii în rândurile poporului român, prin editarea ziarului *Telegraful Român*, unde, după cum se știe, au activat personalități reprezentative ale vieții politice și culturale românești.

În concluzie, putem afirma cu toată convingerea pe care ne-o dă realitatea faptelor, că în realizarea operelor editoriale românești, Tipografia eparhială a fost, alături de alte tipografii românești din Sibiu și din Transilvania, o temelie de susținere a năzuințelor de luminare și de emancipare culturală și politică a poporului român.

M. Stoia

„Mărturisesc un Botez...”

(Continuare din pag. a 3-a)

tești, a dus la generalizarea acordării Botezului cît de timpuriu, copiilor, după analogia tăierii împrejur din Vechiul Testament (Coloseni 2, 11—13), care și prefigura Botezul.

În schimb, Sfinții Părinți au stăruit, într-un glas, asupra *trebuinței absolute* necesare, de a boteza, de a naște din nou „din apă și din Duh”, pe tot omul ce vine în lume, de a nu lipsi pe nimeni, nici pe copii, deci, de dreptul la mîntuire. „Copiii n-au credință — vor zice unii, deci nu pot fi botezați, iar dacă au fost botezați ca prunci, ei trebuie re-botezați după ce mărturisesc credința”. Dacă prin credință înțelegem numai expunerea verbală a unor adevăruri de credință, copii, desigur, nu au acest fel de credință. Dar, mai mult ca o expunere verbală, mai mult sau mai puțin sinceră, credința este un Har. Acest Har nu poate fi împiedecat de a intra în suflete decât de păcate personale. Pruncii, neavînd păcate personale, nu opun nici o piedică în calea Harului mîntuitor; în schimb se nasc cu păcatul strămoșesc de care nimeni și nimic nu-i poate curăța decât Harul Sfinților Botez. Acest Botez aduce ștergerea păcatului strămoșesc și, odată cu aceasta, intrarea în împărăția Harului, prin „născerea trupului păcatului” (Romani 6, 6) și „prin deschiderea cugetului bun către Dumnezeu (I Petru 3, 21). Păcatul strămoșesc nu constituie o piedică în calea intrării Harului în sufletele pruncilor pentru că nu este un păcat personal ci unul moștenit odată cu nașterea trupească. Iisus i-a socotit pe prunci vrednici de împărăția lui Dumnezeu tocmai pentru absența păcatului, a răutății, din inimile lor. Noi nu le putem refuza, deci, un privilegiu pe care însuși Iisus l-a acordat pruncilor. Botezul lor este tot atît de valabil ca și cel acordat vîrstnicilor, iar a-l repeta, pe temeiul absenței unei mărturisiri de credință, înseamnă a condiționa valabilitatea Tainei de „vrednicia” primitorului, ca un drept cîștigat, ceea ce este cu totul contrar învățăturii creștine, căci nici oamenii, nici îngerii chiar, nu primesc Harul ca un „merit” al lor, ori cît de înaltă ar fi viața și mărturisirea lor, ci ca un dar gratuit al mîlei și iubirii de oameni a lui Dumnezeu.

Copiii primesc Harul Botezului ca niște semințe de grîu ce se așează toamna în pămînt spre a rodi la vreme potrivită. Fără semănătură la timp nimeni nu se poate aștepta la roade. Dacă nu așezăm în sufletele copiilor noștri din cea mai fragedă vîrstă semințele Harului Botezului, sau dacă nu purtăm grijă ca aceste semințe să nu fie înăbușite de buuriile păcatelor, vor crește acolo numai mărăcinii patimilor. Trebuie să semănăm dacă vrem să avem roade; numai buuriile cresc fără îngrijire. Sufletele lor vor străluci din pricina Harului primit, iar acesta le va servi drept pavăză împotriva u-neltirilor vrăjmașului pînă cînd min-tea lor deplină va putea alege între bine și rău, între virtute și patimi. Îmbrăcați în haina lui Hristos prin Botez, (Galateni 3, 27) copiii noștri vor străluci din pricina Harului; această haină va fi înfricoșătoare pentru vrăjmașul cel nevăzut. De acum atrîm de ei, de părinți, de nașii care i-au primit în numele Domnului (Matei 18, 5; Marcu 10, 14) dacă acest Har crește sau se acoperă, îl fac arătat prin lucrarea poruncilor sau îl întunecă. „Viața cea nouă (dobîndită prin Botez) este un dar de sus, însă e dar care trebuie păstrat și dezvoltat prin sîrguința noastră, astfel ca, după cuvîntul Sfinților Grigorie de Nazianz, iertarea să fie de la Dumnezeu iar păstrarea de la tine”.

Nu repetarea Botezului ne aduce mîntuirea, căci nici cei ce l-au repetat (uneori de mai multe ori, după cîte confesiuni au îmbrățișat) nu se mîntuiesc numai prin această repetare, care rămîne o blasfemie, ci lucrarea poruncilor lui Dumnezeu prin Harul primit odată pentru totdeauna (Iuda 1, 3). Nici cu trupul nu ne naștem decât o singură dată, nici prin Duhul nu se cuvine să fim renăscuți decât o singură dată. Precum avem o credință și un Domn, așa se cuvine să primim un singur Botez.

Botezul nostru, primit în pruncie, este bun și mîntuitor. Rodele lui se vădesc numai pe măsura creșterii noastre „cu înțelepciunea și cu vîrsta și cu Harul la Dumnezeu și la oameni” (Luca 2, 52) după chipul și pilda lui Iisus Hristos.

curat și mai generos umanism au fost puse în aplicare de către Sfinții Trei Ierarhi prin viața și acțiunile lor.

Dacă vrem să cinstim cu adevărat pe marii noștri patroni și dascăli în ale preoției — se spune în încheierea acestui cuvînt festiv — să ne pătrundem de entuziasmul credinței în Dumnezeu prin slujirea semenilor, prin omenie și prin simț preoțesc căci nimic altceva nu definește atît de deplin pe slujitorul creștin decît aceste calități.

Programul festiv a mai conținut piese corale religioase și patriotice precum și citirea unor fragmente din operele Sfinților Trei Ierarhi.

În cuvîntul pe care l-a rostit la această festivitate, P.S. Gherasim Hunedoreanul a mulțumit I.P.S. Mitropolit Nicolae Mladin, întregului corp profesoral și studenților, care prin munca pe care o depun cinstesc pomenirea Sfinților Trei Ierarhi. P.S. Sa a adresat celor prezenți și un cuvînt de salut din partea P.S. Visarion Aștileanu, Episcopul Aradului.

Șirul cuvîntărilor a fost încheiat de către I.P.S. Mitropolit Nicolae Mladin, care a arătat că unitatea Bisericii constituie testamentul pe care Mîntuitorul l-a lăsat întregii creștinătăți. Sfinții Trei Ierarhi constituie o icoană a acestei unități. La vremea lor ei au luptat pentru unitatea în Biserică, unitatea între ierarhie, cler și popor. Această unitate s-a manifestat permanent în istoria Bisericii Ortodoxe Române.

Festivitatea s-a încheiat prin intonarea de către cor și asistență a imnului F.D.U.S.: „Pe tricolor e scris unire”.

Vizită în Iran

La invitația guvernului iranian, o delegație a cultului musulman din țara noastră, condusă de Eminența Sa d-l muftiu Iacob Mehmet, a vizitat, în perioada 3—12 februarie a.c., Republica Islamică Iran pentru a participa la festivitățile prilejuate de prima aniversare a revoluției islamice din această țară și a 1400 de ani de la Hegira.

Delegația a avut convorbiri cu ayatolahul Ruholan Khomeiny, cu alți conducători și iși: ayatollahii Hossein Ali Montazeri, Mohammad Khameneyi și Mohammad Ali Beheshti.

Membrii delegației au fost primiți și de: Dr. Abolhassan Banisadr, președintele Republicii Islamice Iran, Dr. A. A. Moïnfar, ministrul petrolului, Dr. A. Ouladi, secretar de stat la Ministerul Cultelor, Mohammad Tavassoli, primarul Teheranului ș.a.

Prăznuirea Sfinților Trei Ierarhi — la I. T. U. din Sibiu

În ziua de 30 ianuarie, Institutul Teologic Universitar din Sibiu a îmbrăcat veșmint de sărbătoare prăznuind pomenirea Sfinților Trei Ierarhi Vasile, Grigorie și Ioan, patronii școlilor de teologie ortodoxe din lumea întreagă.

Dimineața a avut loc în Catedrala mitropolitană Sfînta Liturghie arhierască săvîrșită de către P.S. Gherasim Hunedoreanul, arhieru-vicar al Episcopiei Aradului, înconjurat de un sobor de părinți profesori și de preoți catedrali, în prezența I.P.S. Sale Dr. Nicolae Mladin, Mitropolitul Ardealului.

În cadrul predicii rostită la Sf. Liturghie, P.C. Pr. Lector Ioan Mihailescu a evidențiat calitatea de apărători ai dreptei credințe pe care

cei trei Sfinți au exercitat-o prin slujirea lor ca ierarhi ai Bisericii, activitate pe care au combinat-o cu cea de binefacere, ei fiind profund preocupați de situația socială a oamenilor din vremea lor.

Festivitatea din Aula Institutului a fost deschisă de către P.C. Arhid. Prof. Constantin Voicu, rectorul Institutului, care a arătat că Sfinții Trei Ierarhi au proclamat valoarea omului și slujirea lui ca datorie primordială creștină. P.C. Părinte Rector a accentuat influența pe care viața și gîndirea celor Trei Ierarhi au avut-o asupra teologiei și vieții bisericesti românești și a arătat că doar cu cîteva zile în urmă „Biserica noastră Ortodoxă Română (împreună cu celelalte culte religioase din

Patria noastră) a urmat pilda și îndemnul Sfinților Trei Ierarhi prin răspunsul pe care l-a dat la o chemare ce i s-a adresat, de a-și uni eforturile cu cele ale întregului popor în cadrul unei organizații de nivel național, cum este F.D.U.S., pentru continua înflorire a Patriei, pentru bunăstarea și fericirea cetățenilor ei, pentru înflorirea păcii în lume”.

Cuvîntul festiv intitulat: „Umanismul creștin în viziunea Sfinților Trei Ierarhi” a fost rostit de către P.C. Pr. Prof. Teodor Bodogae. Toți cei Trei Sfinți Ierarhi a spus P.C. Sa — au văzut în om un fel de microcosmos în care se reflectă înțelepciunea cea mare a Ziditorului. În mesajul lor au arătat că prin natura lor oamenii sînt egali întregalți nedesebindu-se decît doar prin voință iar Biserica nu cunoaște desebiri între oameni care, dincolo de stări sociale, culturale sau economice deosebite, trebuie să se ajute întreolaltă. Toate însușirile celui mai

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă P.O. Box 136-137 — telex: 11226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Nicolae Mladin, Mitropolitul Ardealului — președinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Lector Aurel Jivi — redactor adjunct; Arhid. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu — membri; tehnoredactor: Diac. Ezechiel Oancea.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI *Telegrafului Român*, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL pe un an: 30 lei. Cont nr. 45.10.4.09.2

Taxa poștală plătită în numerar)

Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

| 44.206 |